

Zondag 21 juli 2024

16^e zondag door het jaar

Thema: Even op adem komen

Lezingen: verzen uit Jezus Sirach 14, 20 – 15,10; Marcus 6, 30-34

Opening

Welkom op deze zomermorgen: u hier in de kerk en u die thuis online met ons verbonden bent. Ook hartelijk welkom aan eventuele vakantiegasten.

Nu onze kinderen met hun gezinnen er veelal een paar weken op uit zijn om met elkaar even bij te komen na een druk seizoen van werk en studie, geeft het ons de gelegenheid om meer stil te staan bij jezelf. Levend op het ritme van de seizoenen kan alles in deze zomertijd meer tot rijpheid komen. Persoonlijk merk ik, dat na het overlijden van mijn lieve Annemieke, je in deze weken nóg meer beseft, wat zij voor je betekend heeft; en dat het nu nóg meer je bodem raakt. Velen van u kennen dit proces ook zelf; niet gemakkelijk.

Bij alles wat je overdenkt, mer je dat het vooral gaat om die innerlijke geestkracht, die je nodig hebt, die je geschonken is en nog steeds gegeven wordt. Maar... waar je wel de tijd voor moet nemen om er open voor te staan.

Vandaag wordt ons een evangelie-lezing aangereikt, die geheel bij dit proces past: de leerlingen worden nl. door Jezus gemaand om eens even rust te nemen om tot zichzelf te komen, om even op adem te komen.

In Canada heeft enkele jaren geleden een Carmelites, Tessa Bielecke, een instituut opgezet voor spiritueel leven. "Spiritual Life Institute" heet het. Vanuit haar vooropleiding en beroep was zij al jarenlang betrokken bij allerlei internationale conferenties over vredesvraagstukken, waarbij zij merkte dat velen van die wereldlijke leiders druk naar zakelijke oplossingen zochten, maar waar die innerlijke bezieling, gedrevenheid en geestkracht-van-binnenuit soms ver te zoeken was. Juist dat innerlijke proces echter, zo zegt ze, is de ware voedingsbodem voor alle acties. Actie en contemplatie hebben elkaar nodig om vruchtbaar te kunnen zijn. Spiritualiteit dus, als voedingsbodem bij alle drukte van alledag, en bij alle zorg voor het welzijn van mens en natuur.

Overweging

Het lijkt wel of deze evangelie-lezing speciaal voor deze vakantiezonntag gekozen is.

In de corona-tijd werd ons steeds opgedragen om veel in beweging te zijn: m.n. sporten of wandelen in de bossen (waar wij rijkelijk de gelegenheid toe hebben). Opvallend is, dat veel mensen er sindsdien mee zijn doorgedaan, omdat zij bemerkten (wat zij al wel wisten) dat het weldadig aanvoelt en zinvol is voor lichaam en geest: je geniet van de natuur en je komt al wandelend ook meer thuis bij jezelf; mogelijk zelfs bij de diepere bronnen in jezelf.

We horen vandaag in de lezingen, als aanmoediging, hoe rust en stilte na alle drukte waardevol kunnen zijn. Je schept ruimte in jezelf en het geeft mogelijk meer inzicht en wijsheid van leven. De verzen uit de eerste lezing willen hier ook op duiden.

Zo zijn abdijen en kloosters in het verleden eigenlijk ook ontstaan. Veel religieuze orden in de Middeleeuwen en vooral veel congregaties in de 19^e eeuw kwamen vanuit deze bezinning tot sociaal-maatschappelijke hulpverlening in ziekenhuis, onderwijs en bejaardenzorg.

In Noord-Italië, ongeveer 40 km boven Milaan, ligt in de heuvels een kleine nederzetting van witte huisjes rond een oud Romaans kerkje. Hier komen vaak studentengroepen uit Milaan, Turijn of Bergamo samen om enkele dagen een soort retraite te houden. Een oudere stevige monnik, Bianchi zo las ik, is daarmee begonnen. De rust en de stilte van de bossen opent namelijk bij mensen de weg naar binnen. Zijn leus is daarom: "De stilte van de natuur is als een arm huis waar je binnen gaat." Voordat deze monnik begon, heeft hij zich eerst georiënteerd in Taizé, in Frankrijk, en vervolgens een oecumenische kloostergemeenschap opgezet van mannen en vrouwen uit allerlei christelijke kerken. Zelfs een bisschop uit de Oosters-Orthodoxe kerk is er lid en medebroeder van geworden.

In de Middeleeuwen was zo'n dubbel-klooster een bekende vorm: monniken en zusters die, vanuit hun eigen groep, samen eenzelfde spiritualiteit beoefenden. Bij de woestijnvaders in de 4^e-5^e eeuw was dit ook een bekend verschijnsel; zo kun je lezen bij Hieronymus. Evenzo in de Keltische traditie. Maar daar kunnen degenen onder ons, die twee maanden geleden mee naar Ierland zijn geweest o.l.v. ds. Gert Landman, meer over vertellen.

Aldous Huxley, een bekende Amerikaans-Engelse essayist met zijn boek "The brave new World", zegt in één van zijn werken: "Contemplatie is de enige afdoende manier om menselijk gedrag te veranderen. Contemplatie leidt tot een diepere, innerlijke omkeer van hart en ziel, van gedachten en gevoelens". Naar mijn mening zouden enkele spirituele bezinningsdagen daarom ook goed zijn voor onze leiders en regeerders. Een stiltecentrum op het Binnenhof in Den Haag zou ook heel zinvol kunnen zijn. Dit is niet iets nieuws, want in de tijd van Plato al moesten nieuwe regeerders eerst (2 á 3 jaar) een leer- en bezinningstijd doormaken om goed te kunnen regeren in het belang van het algemeen welzijn. Niet partijbelangen stonden voorop, maar het Bonum Commune. Vandaaruit werden sociaal-politieke programma's opgezet; dat gaf vertrouwen bij het volk.

Wij kennen het zelf misschien ook wel: even een paar dagen eropuit om op adem te komen of om even rust en ontspanning te vinden. Om deze reden gaan mensen weleens een weekend naar een klooster of bezinningscentrum, zoals wij hier in de OLV-gemeenschap in het verleden de Abdij-weekenden kenden in de Abdij van de Benedictijnen in Oosterhout. Of zoals Annelies de laatste paar jaar met een dominee uit De Bilt of Den Dolder een oecumenisch weekend opzet in het bezinningscentrum van de Franciscanessen in Denekamp. Mensen komen er steeds met een voldaan gevoel vandaan, omdat het hen een ervaring en een beleving heeft gegeven, die je normaal in het dagelijks leven niet zo makkelijk bereikt. Zeker in onze zakelijk en rationele wereld is het een waardevolle afwisseling.

Eigenlijk kan iedere kerk zo een pleisterplaats zijn en een herberg voor mensen onderweg. Ook een plek waar enig vergezicht geboden wordt van hoop en van vertrouwen en waar ieder vrij en zichzelf mag zijn.

De bekende Duitse theoloog Karl Rahner uit de tijd van het Tweede Vaticaans Concilie schreef eens: “De kerk moet een biddende kerk zijn en mystiek uitstralen, anders verliest zij haar spirituele dimensie, dan verlei ze haar wezenlijke betekenis voor de wereld. Daarbij is symboliek wezenlijk, want zij is de bron die verwijst naar transcendentie; dit stijgt nl. boven alle woorden uit. Zonder deze spirituele verdieping en beleving wordt onze rationele visie fragmentarisch verengd en kan dit gemakkelijk leiden tot onzuiver fundamentalisme, dat alleen maar uiterlijke dwangmatigheid oplegt. Mystieke beleving en inspirerende Geestkracht blijft de ziel van iedere geloofsgemeenschap.” Dit leidt vervolgens vanzelf tot diaconale, sociale actie naar buiten.

Het evangelie wil ons allereerst zeggen: pas op dat je je niet verliest in werk en nog eens werken. Je kunt pas voeding doorgeven, als jezelf eerst hebt leren ontvangen. Om deze reden wil Jezus zijn leerlingen ook even tot rust laten komen. Zeker na het bericht (zoals valk ervoor bij Marcus te lezen is), dat Johannes de Doper op last van Herodus in de gevangenis onthoofd is. Dat heeft een grote schok bij hen gegeven, zowel bij de leerlingen als bij Jezus zelf. Dat heeft wel even tijd nodig om te verwerken.

Beste mensen, velen van onze familie zijn nu met vakantie. Over een paar weken na hun terugkomst hoor je dan interessante verhalen over wat ze gezien of meegemaakt hebben. Ook bijvoorbeeld dat ze in Frankrijk of Italië weer enkele Middeleeuwse kathedralen of gotische kerken bezocht hebben en dat het opnieuw zo indrukwekkend was. Mensen (gelovigen en niet-gelovigen) willen op zo'n reis toch wel even de sfeer en de mystiek van zo'n majestueus gebouw “proeven” en ervaren; dat doet ieder mens weldadig aan.

Ook al zitten wij in onze seculiere tijd wat spirituele openheid betreft, in een negatieve spiraal: de tijd zal het schip keren, naar mijn mening, omdat menselijke waarden onmisbaar blijven: vrede, rechtvaardigheid, mildheid en vergeving, liefde en zorg om elkaar. Al deze en andere menselijke en evangelische waarden houden ons een spiegel voor en houden ons mens-zijn in evenwicht.

Zomertijd kan in deze zin een kostbare tijd van oogsten zijn: jezelf even heroriënteren in stilte, dat kan nieuw zicht geven. “Herfst en winter” kunnen in ons menselijk leven soms lang duren; dan moet je wel spirituele voeding achter de hand hebben...

Gerard Weersink